

Infoblad 8.5

ARBO

In dit infoblad vind je informatie over:

- [Eigen verantwoordelijkheid](#)
- [Arbeidsomstandighedenwet](#)
- [Gevaarlijke stoffen en biologische agentia](#)
- [Jeugdige vrijwilligers onder 18 jaar en zwangere vrijwilligers](#)
- [Ernstige risico's](#)
- [Veiligheid bij bos en terreinonderhoud](#)
- [Hulpmiddelen voor een veilig spel](#)
- [Meer informatie](#)

Veiligheid binnen het spel en een veilige speelomgeving zijn bij Scouting belangrijk. Tot voor kort bestond er op basis van de Arbo-wet een wettelijke verplichting om ook aantoonbaar te maken op welke wijze je organisatie zorgde voor veilige arbeidsomstandigheden. Tegenwoordig hoeft Scouting, net als andere vrijwilligersorganisaties, niet meer te voldoen aan een groot aantal verplichtingen in de Arbo-wet, waaronder het invullen van een risico inventarisatie. We hebben nog wel een zorgplicht en moeten zorgen voor een veilige omgeving en veilige omstandigheden.

Eigen verantwoordelijkheid

Een veilig spel en een veilige speelomgeving zijn belangrijk. De overheid legt veel verantwoordelijkheid bij burgers en organisaties om te zorgen voor die veiligheid. Belangrijk is dat je bij het organiseren van activiteiten je gezond verstand gebruikt. Wat zijn de risico's en moet je die wel willen nemen? Is de activiteit niet te moeilijk voor de leeftijd van de kinderen? Welke ongelukken kunnen gebeuren en hoe kun je die voorkomen door extra veiligheidsmaatregelen te nemen. Zorg dat je veiligheid bespreekbaar maakt in je team. Niemand heeft er wat aan als je achteraf zegt; 'ik dacht al dat het te gevaarlijk zou zijn.'

Ook volgens de wet moet je er alles aan doen om ongelukken te voorkomen; je hebt een zorgplicht. In het *Burgerlijk wetboek* staat dat de werkgever aansprakelijk is als hij toerekenbaar te kort schiet in de zorgverplichting (artikel 7:658 BW). Omdat geen sprake hoeft te zijn van een arbeidsovereenkomst vallen ook stagiaires en vrijwilligers onder dit artikel. De zorgplicht geldt niet alleen richting je vrijwilligers, ook richting je leden.

Je gebouw moet bijvoorbeeld goed onderhouden en veilig zijn. Hierbij moet je voldoen aan allerlei wettelijke eisen die je helpen die veilige situatie te garanderen. Als eigenaar van spelmateriaal moet je er voor zorgen dat dit goed is onderhouden. En als leiding moet je ervoor zorgen dat je het spel veilig organiseert. Let er bijvoorbeeld op dat de kinderen weten wat ze moeten doen, maak goede afspraken en geef en goede uitleg. Houdt ook tijdens de activiteiten voldoende toezicht, of zorg ervoor dat je als leiding bereikbaar bent. En weet je niet zeker of je een activiteit wel aankunt, neem dan geen risico en vraag een deskundige om ondersteuning of volg een cursus.

De Arbeidsomstandighedenwet

De *Arbeidsomstandighedenwet* regelt specifieke zaken met betrekking tot gunstige arbeidsomstandigheden. Vrijwilligers vallen per 1 januari 2007 in het algemeen niet meer onder de Arbeidsomstandighedenwet. Vrijwilligerswerk waar bijzondere risico's aan zijn verbonden en voor vrijwilliger beneden de 18 jaar, voor zwangere vrijwilligers en vrouwen die borstvoeding geven blijven een aantal voorschriften uit de Arbo-wet van kracht.

De andere maatregelen in de *Arbeidsomstandighedenwet*, zoals de verplichte risico inventarisatie en evaluatie, de organisatie van de bedrijfshulpverlening (BHV) en de preventiemedewerker zijn voor vrijwilligersorganisaties niet meer verplicht. De enige uitzondering hierop is wanneer vrijwilligers werken met gevaarlijke stoffen en biologische agentia in hoeveelheden die schadelijk zijn voor de gezondheid, dan is een RI&E verplicht.

Gevaarlijke stoffen en biologische agentia

Onder ernstige risico's worden verstaan gevaarlijke stoffen en biologisch agentia. Gevaarlijke stoffen zijn stoffen die de gezondheid en veiligheid van vrijwilligers ernstig kunnen schade. Dit zijn onder andere springstoffen, asbest, benzenen en gechloreerde waterstoffen, vluchtige organische stoffen, lood en loodwit. Onder biologische stoffen en agentia worden verstaan niet genetisch gemodificeerde celculturen, menselijke endoparasieten, ziektekiemen en micro-organismen. Wanneer binnen de organisatie met gevaarlijke stoffen of biologische agentia wordt gewerkt moet een risico –inventarisatie en –evaluatie worden gemaakt. Toetsing door een arbodienst is niet noodzakelijk.

Jeugdige vrijwilligers onder 18 jaar en zwangere vrijwilligers

Voor vrijwilligers beneden de 18 jaar (jeugdige vrijwilligers) zijn een aantal schermende voorschriften uit de arbeidsomstandighedenwet van kracht. Voor hen is, gezien hun leeftijd en beperkte ervaring, sneller sprake van een zeer ernstig risico. Arbeid waaraan voor jeugdige vrijwilligers specifieke gevaren zijn verbonden mogen slechts worden verricht onder een zodanig deskundig toezicht dat gevaren worden voorkomen. Indien het deskundige begeleiding niet mogelijk is, mag het werk niet door de jeugdige vrijwilliger gedaan worden. Bepaalde werkzaamheden blijven voor jeugdige vrijwilligers verboden zoals het werken met giftige, kankerverwekkende, mutagene of voor voortplanting gevaarlijke stoffen, gevaarlijke biologische agentia, werken onder overdruk (duiken), werken met niet ioniserende straling, schadelijke trillingen en in ruimte waar het geluidsniveau hoger is dan 90 dBa. Ook ten aanzien van zwangere vrijwilligers en vrijwilligers tijdens de borstvoeding blijven aanvullende verplichtingen van kracht.

Aandacht moet besteed worden aan:

- de arbeids- en rusttijden, zodat de zwangerschap of borstvoeding niet in gevaar komt;
- de inrichting van de werkplek;
- fysieke belasting zoals zwaar tillen;
- voorkomen van blootstelling aan gevaarlijke stoffen en biologische agentia;
- specifieke gevaren m.b.t. de zwangerschap of borstvoeding;
- specifieke behoefte m.b.t. tot de zwangerschap en borstvoeding, zoals een rustruimte.

Ernstige risico's

Naast gevaarlijke stoffen zijn er een aantal andere situaties waarvoor aanvullende bescherming verplicht gesteld wordt in de Arbo-wet. Voor deze situaties is een RI&E niet verplicht:

Werken op hoogte: Bij werkzaamheden waarbij valgevaar bestaat wordt onderscheid gemaakt tussen het gebruik van een ladder of trap en steigers, stellingen, bordes of verhoogde werkvloer. Bij deze laatste categorie is het verplicht een stevige leuning of hekwerk aan te brengen. Wanneer dit niet mogelijk is moeten vangnetten, veiligheidsgordels of vanglijnen van voldoende sterkte gebruikt worden. Werken op een dak wordt ook gezien als een verhoogde werkvloer.

Grote fysieke belasting: Het gaat hier niet alleen om het tillen van zware voorwerpen. Ook een ongunstige houding en eenzijdige arbeid waarbij continue dezelfde bewegingen

vereist zijn, worden gezien als grote fysieke belasting. Wanneer tijdens het vrijwilligerswerk de fysieke belasting niet vermeden kan worden, is de organisatie verplicht hulpmiddelen aan te schaffen die de risico's op lichamelijke klachten verminderen. Denk aan tilliften, steekwagens e.d.

Geluidsbelasting: Naast fysieke belasting valt ook een grote geluidsbelasting onder de ernstige risico's bij werkzaamheden. Er is sprake van grote geluidsbelasting wanneer iemand op 1 meter afstand met stemverheffing moet spreken om zich verstaanbaar te maken. De plaatsen waar de geluidsnorm overschreden kan worden moeten duidelijk worden afgebakend of gemarkeerd. Vrijwilligers die binnen het de afgebakende zone werken moeten beschikken over oordoppen of andere gehoorsbeschermingsmiddelen.

Werken op een bouwplaats: Voor bouwterreinen geldt ten alle tijden dat een RI&E opgesteld moet worden. Daar bestaat geen enkele uitzondering. Bij de bouw of verbouw van de accommodatie moet deze plek goed afgezet worden. Op het hele bouwterrein bestaat het gevaar dat iemand getroffen wordt door ongewild vrijkomende voorwerpen, vloeistoffen of gassen. Laat alleen mensen toe die goed geïnformeerd zijn en beschikken over persoonlijke beschermingsmiddelen. Speciale voorschriften zijn er voor hijs- en hefwerktuigen.

Extreme temperaturen: Tot slot ernstige risico's kunnen ook ontstaan als gevolg van extreme temperaturen. Dit kan zowel extreme hitte zijn waar voorzorgsmaatregelen met betrekking tot verbranding en uitdroging noodzakelijk zijn, als extreme kou waar vrijwilligers beschermt moeten worden tegen bevrozingen en onderkoeling. Ook grote temperatuur wisselingen vallen hier onder. Hiervan is sprake wanneer gewerkt wordt in een koelcel. Over het algemeen zal dit niet veel voorkomen binnen vrijwilligersactiviteiten.

Betaalde medewerkers: Betaalde medewerkers vallen volledig onder de arbowetgeving. Wanneer de organisatie gebruik van medewerkers in loondienst is de organisatie verplicht voor deze betaalde medewerkers een RI&E, preventiemedewerker en de BHV te organiseren. De verplichting geldt alleen voor medewerkers in loondienst. Vrijwilligers die een onkosten vergoeding krijgen vallen hierbuiten. Organisaties waar het aantal betaalde uren van medewerkers in loondienst onder de 40 uur blijft, zijn niet verplicht een arbodienst in te schakelen.

Veiligheid bij bos- en terreinonderhoud

Een belangrijk onderdeel van het beheren van kampeerterrinen heeft te maken met het feitelijke terreinbeheer. Ondanks de vrijstelling voor vrijwilligersorganisaties, kan het bij werkzaamheden in het landschap verstandig zijn wel een arbo check uit te voeren. Landschapsbeheer Nederland heeft het boek 'Arbo in het Nederlandse landschap' uitgegeven. De hierin opgenomen Arbocheck kun je gebruiken bij terreinonderhoud. Het in ringband uitgevoerde boek is een praktische vertaling van de hulpmiddel voor het vrijwilligerswerk in natuur en landschap. Naast de risico-inventarisatie bevat het checkbladen voor diverse werkzaamheden in het landschap. Ook bij het beheer van kampeerterrinen zullen de genoemde werkzaamheden voorkomen. Daarnaast kun je bij Landschapsbeheer Nederland de 'Zakgids Veilig Vrijwilligerswerk' bestellen. Deze gids is geschreven voor vrijwilligers om te bevorderen dat zij hun werk in natuur en landschap zo veilig mogelijk en zonder ongelukken uitvoeren (www.landschapsbeheer.nl).

Hulpmiddelen voor een veilig spel

Om je te helpen bij het veilig organiseren van je activiteiten heeft Scouting Nederland een aantal veiligheidsbladen uitgegeven. Hierin wordt voor verschillende activiteiten aangegeven wat je kunt doen om deze veilig te organiseren. Daarnaast is ook aangegeven of er wettelijke regels zijn waar je rekening mee moet houden. Een handige

checklist geeft je de mogelijkheid na te gaan of je overal aan hebt gedacht. De veiligheidsbladen zijn te vinden op www.scouting.nl.

Om de gevaren op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn binnen de organisatie in kaart te brengen kan het nog steeds handig zijn om gebruik te maken van een risico-inventarisatie. Daarin wordt systematisch bekeken welke risico's het werk kan meebrengen voor veiligheid, gezondheid en welzijn van de vrijwilligers. Met dit inzicht kan je organisatie de risico's beperken. Hierbij zullen bestuur en vrijwilligers moeten zoveel mogelijk moeten samenwerken.

Meer informatie

Veiligheidsbladen

Arbocheck en Arbo-handboek

Arbo-wet

Landschapsbeheer Nederland

www.scouting.nl

www.scouting.nl

www.wetten.overheid.nl

www.landschapsbeheer.nl

Ondanks dat Scouting Nederland probeert de infobladen zo up-to-date mogelijk te houden, kan het voorkomen dat er inmiddels nieuwe regelgeving is afgekondigd. De tekst van de geldende wet- en regelgeving is bepalend. Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.